

לקט ידיעות – אוגוסט 2021

מנהלת התכנית: אל"ם (מיל') עו"ד פנינה שרביט ברוך

רכז התכנית ועורך הלקט: עו"ד אורי בארי

צוות המחקר: יהל גרליץ ויעל יוסילביץ'

♦ ידיעות מתוך ישראל

♦ ידיעות בינלאומיות שקשורות לישראל

♦ ידיעות בינלאומיות

ידיעות מתוך ישראל

פסיקה

בג"ץ 8369/20 המרכז הרפורמי לדת ומדינה נ' היועץ המשפטי לממשלה ב-2 באוגוסט מתק בג"ץ עתירה במסגרתה התבקש להורות לפרקליטות וליועץ המשפטי לממשלה להעמיד לדין את ברוך מרזל, בגין שורה של התבטאויות חמורות בין השנים 2014-2020, שלפי הנטען מהוות הסתה קשה נגד הציבור הערבי. בית המשפט קבע כי בהתאם להודעת המדינה, לאחרונה הוחלט לפתוח בחקירה פלילית כנגד מרזל בחשד לביצוע עבירות של הסתה לגזענות, וכי יש לאפשר לגורמי החקירה למצותה. לעותר נשמרה הזכות לערער לאחר שתקבל החלטה סופית בנוגע לשאלת העמדתו של מרזל לדין.

בג"ץ 4462/20 מוסטפא מוסא חסין עריקאת נ' המפקד הצבאי לאזור יהודה ושומרון

ב-18 באוגוסט **דחה** בג"ץ, ברוב דעות, עתירה שהוגשה על ידי אביו של המפגע שביצע את פיגוע הדריסה במזרח ירושלים בחודש יוני 2020, במסגרתה התבקש להורות למדינה להשיב את גופת בנו אשר מוחזקת לצרכי משא ומתן להשבת חיילי וחללי צה"ל ואזרחי ישראל. **השופטים הנדל ומינץ**, בדעת רוב, קבעו כי אין עילה להתערב בהחלטת המפקד הצבאי להחזיק בגופה וכי היא מידתית. זאת, על אף שבזמן הפיגוע עמדה בתוקף החלטת הקבינט המדיני-ביטחוני שקבעה כי רק גופות מחבלים בשיוך חמאס או שביצעו אירוע טרור חריג במיוחד יוחזקו בידי ישראל, והמפגע לא נפל בגדר ההחלטה, ורק בחודש ספטמבר הוחלט להרחיב את הקריטריונים להחזקת גופות מחבלים ללא קשר לשיוכם הארגוני. שכן, סמכותו של המפקד הצבאי להורות על החזקת גופות מחבלים משיקולי ביטחון מעוגנת בתקנה 133(3) לתקנות ההגנה, ותפקיד הקבינט הוא להבנות את שיקול דעתו. לפיכך ההחלטה בעניין גופת המפגע התקבלה בסמכות – גם אם חרגה מן המדיניות שהתוותה ההחלטה המקורית של הקבינט. **השופט עמית**, בדעת מיעוט, גרס כי יש להורות על החזרת הגופה, לאור העובדה שהיא הוחזקה שלא כדין מעל לחודשיים על ידי המפקד הצבאי, עד שהתקבלה החלטת הקבינט הנוכחית.

בג"ץ 1775/19 ראיסה מרינצ'בה נ' שר הפנים

ב-29 באוגוסט **קיבל** בג"ץ, ברוב דעות, עתירות במסגרתן התבקש להורות לשר הפנים להעניק לאלמנות של זכאי שבות (בן ליהודי או נכד ליהודי) אזרחות ישראלית ומעמד עולה מכוח חוק השבות, בדומה לאלמנות של יהודי. **השופטים עמית וברון**, בדעת רוב, קבעו כי בחינה של לשון החוק ותכליותיו מעלה שיש בסיס לטענה כי עלייתה של אלמנת שבות עמדה לנגד עיני המחוקק וכי הוא סבר שחוק השבות חל עליה. לפיכך, אלמנה המקיימת קשר גורל עם העם היהודי, וניתן לראות בה כבת זוגו של זכאי שבות, תהא זכאית לזכויות מכוח החוק. בית המשפט קבע כי יש לבחון זאת, בין היתר, לאור תקופת הקשר הזוגי; משך הזמן שחלף בין פטירת זכאי השבות למועד העלייה; קיומם של ילדים משותפים וילדים זכאי שבות בפרט; ועלייתם של הילדים ארצה. **השופט מינץ**, בדעת מיעוט, גרס כי אין מקום להקנות זכאות לשבות לאלמן או לאלמנה של זכאי שבות, וכי תחולתם של אלו הוצאו בכוונת מכוון מגדריו של החוק.

עמ"מ 4469-21 נור אבו זניד נ' שר הביטחון

ב-24 באוגוסט **דחה** בית המשפט העליון ערעור שהוגש על ידי פלסטיני, כנגד החלטת בית המשפט המחוזי לאשר את צו המעצר המנהלי שהוצא כנגדו. בית המשפט קבע כי אין עילה להתערב בהחלטה, וכי צו המעצר הוצא על בסיס שיקולים רלוונטיים של ביטחון המדינה או הציבור, וחומרת החשד ועוצמת המסוכנות הגבוהה הנשקפת מחייבים את הוצאת הצו.

רע"א 3065/21 מדינת ישראל נ' עזבון המנוח יוסף סאמי יוסף שואמרה

ב-9 באוגוסט [קיבל](#) בית המשפט העליון בקשת רשות ערעור שהגישה המדינה כנגד החלטת בית המשפט המחוזי, שקבע כי על בית משפט השלום לדון בתביעת נזיקין שהוגשה על ידי משפחת הנער הפלסטיני שנורה למוות במהלך ניסיון חבלה בגדר הביטחון באזור לכיש בשנת 2014, וכן במקביל בשאלת סיווג האירוע כ"פעולה מלחמתית". בית המשפט קבע כי בהתאם לחוק, רק כאשר נדחית טענה מקדמית לחסינות המדינה מאחריות נזיקית בגין "פעולה מלחמתית" יש לדון בתביעה לגופה, והורה לבית המשפט המחוזי לשוב ולדון לגופו בערעור שהוגש על החלטת בית משפט השלום כי מדובר ב"פעולה מלחמתית".

עדכונים נוספים

בחודש יולי [הגישה](#) ישראל לאו"ם את היעדים הלאומיים להפחתת פליטות גזי החממה, בהתאם לאמנת האקלים של האו"ם (הסכם פריז משנת 2015). היעדים כוללים הפחתה של 27% בפליטות בשנת 2030, והפחתה של 85% בשנת 2050, ביחס לפליטות של המשק שהיו בשנת 2015. 1 באוגוסט, [הודעת המשרד להגנת הסביבה](#).

ידיעות בינלאומיות שקשורות לישראל

ב-12 באוגוסט [פרסם](#) ארגון Human Rights Watch דוח ביחס להתקפות של החמאס וארגונים פלסטיניים חמושים אחרים במהלך מבצע שומר החומות, אשר עולות לכאורה כדי פשעי מלחמה. הדוח מציין כי הירי אל מרכזי אוכלוסייה בישראל גרם למותם של 12 אזרחים ולפציעתם של עשרות אחרים, וכי פריטי תחמושת שנורו ככל הנראה אל ישראל ולא הגיעו ליעדם, הרגו ופצעו מספר לא ידוע של פלסטינים ברצועה. בהמשך לכך, ב-23 באוגוסט [פרסם](#) הארגון דוח ביחס להתקפות של ישראל על ארבעה בניינים רבי קומות ברצועה, במסגרתו נטען כי ההתקפות הפרו לכאורה את דיני המלחמה וייתכן שהן עולות כדי פשעי מלחמה. הדוח מציין כי לא נמצאו כל ראיות לנוכחות בבניינים אלה של חברים בארגונים פלסטיניים חמושים המעורבים בפעולות צבאיות בעת ההתקפה או באופן קבוע.

ב-14 באוגוסט [חתם](#) נשיא פולין, אנדז'יי דודה, על חוק המקשה על ניצולי שואה וצאצאיהם לקבל פיצויים בגין נכסים שהוחרמו על ידי הנאצים במהלך מלחמת העולם השנייה. החוק קובע כי תביעות רכוש שלא הגיעו להכרעה ב-30 השנים האחרונות יופסקו או יימחקו, וכן לא ניתן יהיה להביא טענות חדשות על החלטות מנהליות שהתקבלו לפני יותר מ-30 שנה. בישראל [גיננו](#) את ההחלטה ואמרו כי מדובר בהחלטה מבישה ובזלזול מחפיר בזיכרון השואה. 14 באוגוסט, [הודעת שר החוץ](#); 14 באוגוסט, [Reuters](#); 14 באוגוסט, [Guardian](#).

ב-16 באוגוסט [קיבלה](#) ערכאת ערעור בפולין את ערעורם של שני חוקרי שואה בכירים, פרופ' ברברה אנגלקינג ופרופ' ויאן גרבוסקי, כנגד [פסק הדין](#) מחודש פברואר שחייב אותם לפרסם התנצלות פומבית בגין מתן מידע שנטען כי אינו מדויק. זאת, לאחר שצינו בספר שפרסמו כי ראש כפר הסמוך לביאליסטוק סייע לרצח 18 יהודים כאשר הסגיר אותם לידי הגרמנים במהלך המלחמה. ערכאת הערעור קבעה כי מדובר בפגיעה בחופש המחקר המדעי וחופש הביטוי, וכי בית המשפט אינו המקום הנכון לנהל דיון היסטורי ואין בידו ליישב מחלוקות היסטוריות.

16 באוגוסט, [Guardian](#).

ב-30 באוגוסט אימצה מועצת הביטחון של האו"ם את [החלטה 2591 \(2021\)](#) במסגרתה האריכה בשנה את המנדט של כוח האו"ם הזמני בלבנון (UNIFIL).

30 באוגוסט, [הודעת מועצת הביטחון](#).

ידיעות בינלאומיות

התפשטות מגפת הקורונה

ב-5 באוגוסט [אישר](#) בית המשפט החוקתי בצרפת את רוב סעיפי החוק [שהתקבל](#) בפרלמנט ב-25 ביולי, המחייב את עובדי מערכת הבריאות להתחסן כנגד נגיף הקורונה, ומחייב תושבים להציג אישור בריאות מיוחד (בדומה ל"תו הירוק") בכניסה למקומות ציבוריים כגון מסעדות וברים, מוזיאונים, בתי קולנוע, בריכות ואירועים ציבוריים. עם זאת, בית המשפט קבע כי סעיף המחייב אזרח הנמצא חיובי לנגיף הקורונה להישאר בבידוד של 10 אינו חוקתי, וכן כי אין זה חוקתי לפטר עובדים במערכת הבריאות בעלי חוזה עבודה לטווח קצר, המסרבים להתחסן.

5 באוגוסט, [Reuters](#).

מאבק בטרור

ב-10 באוגוסט [פרסם](#) ראש המודיעין הלאומי האמריקאי (DNI) את ההערכה החצי-שנתית הגלויה, לתקופה שבין חודש יוני 2018 עד אוקטובר 2018, בדבר הציות של קהילת המודיעין עם הוראות סעיף 702 לחוק איסוף מודיעין זר (FISA). הסעיף מאפשר לממשל האמריקאי לבצע מעקב אחר אזרחים זרים מחוץ לגבולות המדינה במטרה לאסוף מידע מודיעיני זר.

10 באוגוסט, [הודעת ראש המודיעין הלאומי](#).

משפט בינלאומי פלילי וחקירות על פשעי מלחמה

ב-16 באוגוסט [הרשיע](#) בית המשפט של בוסניה והרצגובינה את רייך גאריק, שוטר סרבי, בביצוע פשעי מלחמה כנגד אזרחים מוסלמים, בין היתר רצח ועינויים, שבוצעו במהלך מלחמת בוסניה בין השנים 1992-1995, וגזר עליו 20 שנות מאסר.

ב-26 באוגוסט [הרשיע](#) בית משפט בגרמניה שני אזרחים סורים בביצוע פשעי מלחמה וחברות בארגון הטרור ג'בהת אל-נוסרה, וגזר על אחד מהם מאסר עולם ועל השני 9 שנות מאסר. הפשעים בוצעו במהלך תפיסתו והוצאתו להורג של קצין סורי בשנת 2012.

ב-30 באוגוסט [דחה](#) בית המשפט הפדרלי לצדק של גרמניה ערעור שהגיש אזרח סורי, כנגד הרשעתו בשנת 2019 בחברות בארגון הטרור דאעש ובביצוע פשעי מלחמה, ואישר את עונש המאסר של 12 שנים שהוטל עליו.

זכויות אדם

ב-10 באוגוסט [אשררה](#) סודן את האמנה נגד עינויים ונגד יחס ועונשים אכזריים, בלתי-אנושיים או משפילים (UNCAT), ואת האמנה הבינלאומית להגנה על כל בני האדם מפני היעלמות כפויה (ICPPED). סודן הודיעה כי היא מסתייגת מתחולת הוראות האמנות ביחס למנגנון ליישוב סכסוכים הקבוע בהן.

ב-30 ביולי [קבע](#) בית המשפט החוקתי של דרום אפריקה כי הסעיף בחוק השוויון שאוסר על פרסום ביטויי שנאה (hate speech) אינו חוקתי, שכן אחד מתנאי הסעיף הוא שהביטוי יהיה "פוגעני", וכי מדובר בביטוי עמום שפוגע באופן בלתי מידתי בחופש הביטוי. בית המשפט הורה כי הצהרת הבטלות תושעה ל-24 חודשים על מנת לתת לפרלמנט זמן לתקן את הסעיף, וקבע כי בינתיים יראו את הסעיף כאילו אין בו את התנאי האמור. ההחלטה ניתנה במסגרת דחיית ערעור שהגיש עיתונאי כנגד תלונה שהוגשה על מאמר שפרסם בשנת 2008, שכלל ביטויי שנאה כנגד קהילת הלהט"ב.

30 ביולי, [הודעת בית המשפט](#).

סייבר, טכנולוגיה ופרטיות

ב-29 ביולי [קבע](#) בית המשפט הפדרלי לצדק של גרמניה (FCJ) כי פייסבוק פעלה שלא כדין כאשר הסירה פוסטים של שני משתמשים שכללו ביטויי שנאה (hate speech) כנגד מיעוטים מוסלמים, והשעתה את חשבונותיהם. שכן, על פייסבוק היה להודיע למשתמשים על הסרת הפוסטים וכן לתת להם אפשרות להגיב לפני השעיית החשבונות. בית המשפט קבע כי פייסבוק רשאית לקבוע את כללי הקהילה שלה בנוגע לתכנים שמועלים לפלטפורמה ולאכוף אותם, אולם עליה לקחת בחשבון את זכויות היסוד של המשתמשים, והורה להשיב את הפוסטים שהוסרו.

29 ביולי, [Reuters](#). לניתוח ההחלטות ודיון במשמעות שלהן ראו: [מתיאס קטמן וטורבן קלאוסה](#), 20 בספטמבר, [Lawfare](#).

מדיניות ביטחונית וצעדים ביטחוניים

ב-30 באוגוסט אימצה מועצת הביטחון של האו"ם את [החלטה 2593 \(2021\)](#) במסגרתה גינתה את מתקפת הטרור באזור נמל התעופה בקאבול שהתרחשה ב-26 באוגוסט והובילה למותם של מעל 180 איש, וקראה להגברת המאמצים לספק סיוע הומניטרי לאפגניסטן. בנוסף, ההחלטה קראה לכל הצדדים לאפשר גישה מלאה ובטוחה לכוחות האו"ם, וכן לטאליבן לקיים את הצהרתו כי יאפשר לכל מי שמעוניין לעזוב את אפגניסטן בבטחה.

30 באוגוסט, [הודעת מועצת הביטחון](#).

ב-18 באוגוסט אימצה מועצת הביטחון של האו"ם את [החלטה 2589 \(2021\)](#) במסגרתה קראה למדינות שפועלים או פעלו בשטחן כוחות שמירת שלום לנקוט בכל האמצעים המתאמים כדי להגן על אנשי המשלחות, לחקור ולהעמיד לדין מי שפגע בהם, וכן הורתה על הקמת מאגר מידע מקוון בנוגע להתקפות עליהם.

18 באוגוסט, [הודעת מועצת הביטחון](#).

ב-18 באוגוסט [הגיש](#) מזכ"ל האו"ם למועצת הביטחון דוח עיתי בדבר יישום [החלטה 2139 \(2014\)](#), בנוגע להעברה של סיוע הומניטרי לסוריה דרך מעבר באב אלהוא בגבול עם טורקיה.

ב-30 באוגוסט אימצה מועצת הביטחון של האו"ם את [החלטה 2592 \(2021\)](#) במסגרתה האריכה את המנדט של כוח הסיוע של האו"ם לסומליה (UNSOM) עד חודש מאי 2022.

30 באוגוסט, [הודעת מועצת הביטחון](#).

סנקציות

ב-9 באוגוסט הטילו [ארצות הברית](#), [בריטניה](#) ו**קנדה** סנקציות נוספות על אישים וגופים בבלארוס, בין היתר, על ייצוא אשלגן ונפט מהמדינה ועל מקורבים לנשיא אלכסנדר לוקשנקו, בשל זיוף תוצאות הבחירות לנשיאות בחודש אוגוסט 2020, והפרות זכויות אדם של מתנגדי השלטון.

ב-30 באוגוסט אימצה מועצת הביטחון של האו"ם את [החלטה 2590 \(2021\)](#) במסגרתה האריכה בשנה את הסנקציות שהוטלו על אישים וגופים המפריעים ליישום הסכם השלום במאלי משנת 2015, ואת המנדט של פאנל המומחים שמסייע ביישום הסנקציות.

30 באוגוסט, [הודעת מועצת הביטחון](#).

ענייני הגירה

ב-24 באוגוסט [דחה](#) בית המשפט העליון של ארצות הברית את בקשת ממשל ביידן להשהות את כניסתה לתוקף של [החלטת](#) בית משפט פדרלי, שקבע כי החלטת הממשל מחודש יוני [לבטל](#) את מדיניות ממשל טראמפ "הישארו במקסיקו", התקבלה באופן שרירותי ללא בחינה ראויה של יתרונות התכנית, והורה על החזרתה. במסגרת המדיניות נדרשים מבקשי מקלט לשוב למדינה האחרונה שבה שהו באופן חוקי (ברוב המקרים מקסיקו), עד להחלטה בבקשתם. החלטה בערעור לגופו תינתן בהמשך.

24 באוגוסט, [Reuters](#); 24 באוגוסט, [Guardian](#).

שינויי אקלים

ב-9 באוגוסט [פרסם](#) הפאנל הבין ממשלתי לשינויי האקלים של האו"ם (IPCC) את החלק הראשון של הדוח השישי, אשר מתמקד בבסיס המדעי לשינויי האקלים. הדוח קובע, בין היתר, כי שינויי האקלים הם באופן חד משמעי מעשי ידי האדם, ועל מנת להימנע מהתוצאות החמורות ביותר של המשבר והתחממות של למעלה מ-1.5 מעלות צלזיוס, יש לעשות שינוי דרמטי בכל אורחות החיים, ולצמצם בחצי את פליטת גזי חממה עד שנת 2030 עד להפסקה מלאה בשנת 2050.

9 באוגוסט, [הודעת האו"ם](#); 9 באוגוסט, [Reuters](#); 9 באוגוסט, [Guardian](#); 15 באוגוסט, [הודעת משרד החוץ](#).

ב-26 באוגוסט [קבע](#) בית הדין לקרקעות וסביבה של מדינת ניו סאות' ויילס באוסטרליה כי הרשות להגנת הסביבה (NSW EPA) כשלה מלנקוט צעדים מספקים להגנה על הסביבה מפני שינויי האקלים, וכי עליה לגבש יעדים, הנחיות ומדיניות לשמירה על הסביבה מפני המשבר.

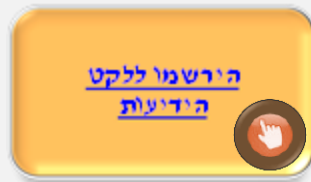
26 באוגוסט, [Guardian](#).

התפתחויות מדיניות

ב-13 באוגוסט [פרסם](#) בית הדין האינטר-אמריקאי לזכויות אדם (IACtHR) חוות דעת מייעצת שניתנה בחודש יוני, לבקשתה של קולומביה, במסגרתה קבע כי האפשרות להיבחר לנשיאות במשך יותר מפעמיים ברציפות מפרה את עקרון הדמוקרטיה הייצוגית ואת האמנה האמריקאית. בית הדין קבע כי האפשרות להיבחר לכהונות ללא הגבלה אינה מהווה זכות אדם; הגבלה על מספר כהונות רצופות מחזקת עקרונות דמוקרטיים ותואמת את האמנה; והעדר הגבלת מספר הכהונות משפיעה לרעה על עקרון הפרדת הרשויות ועל מתן הזדמנות שוויונית לאופוזיציה.

23 באוגוסט, [ASIL](#).

[לקט הידיעות "משפט וביטחון לאומי" מתפרסם אחת לחודש. צפו בלקטי הידיעות הקודמים.](#)

*אם נתקלתם בבעיה בהרשמה, ניתן להירשם על ידי שליחת שם מלא וכתובת דוא"ל ל- lawans@inss.org.il

ניתן למצוא אותנו ב:

© 2017 כל הזכויות שמורות